

PUBLIKÁCIE ministerstva pre sjednotenie zákonov a organizácie správy V E S T N Í K.

Ministerský tajemník Ant. Hons:

Výjimka odst. 3. § 38. živnostenského zákona pro území Slovenska a Podkarpatské Rusi.

I.

Ustanovení 3. odst. § 38. živnostenského zákona pro území Slovenska a Podkarpatské Rusi ze dne 10. října 1924, čís. 259 Sb. z. a n., přes to, že převzato bylo ze živnostenského řádu platného na ostatním území republiky, nabývá pro odchylné dřívější zákonné poměry na Slovensku a v Podkarpatské Rusi obzvláštního významu a je potřebí proto blíže se jím obíratí, poněvadž může způsobiti mnohé nepříjemnosti právě v životě praktickém.¹⁾

Politické úřady, které rozhodující, přidržují se prostě striktního ustanovení zákona, nebudou shledávati snad celkem při provádění tohoto ustanovení zvláštních obtíží,²⁾ ale občanstvo zde tangované bude začasto shledávati v zákonném postupu úřadu příkrost, za kterou tento úřad nikterak nemůže. Důsledek bude se jeviti, a také se již jeví v četných odvoláních v tomto směru podávaných, čímž opět zatěžovány jsou úřady vyšších instancí.

Ustanovení toto týká se sice všech stavebních živností, nejvíce však dolehne na žadatele o oprávnění k provádění menších zednických, kamenických a tesařských prací.³⁾ A z tohoto hlediska právě hodláme posuzovati toto ustanovení, při čemž se pokusíme o to, zda by nebylo možno v mezích zákona najítí cestu, která by zmírňovala příkrost striktního ustanovení zákona. Nepodaří-li se nám cestu tuto najítí, pak alespoň bude nám poukázati na způsob, jakým by se mimo rámec živnostenského zákona dalo dosíci zlepšení nynějšího stavu. Za tím účelem bude nutno, abychom si povšimli nejenom stavu, jak byl vytvořen novým zákonem čís. 259/1924 Sb. z. a n., ale i stavu před tímto zákonem, s nímž nová úprava přirozeně rovněž musila počítati.

¹⁾ Žádný zákon nemůže předvídati veškeru casuistiku, jež se při jeho provádění vyskytne, a toho není ušetřen ani předemtný zákon.

²⁾ Úřad rozhodující v prvé instanci prostě rozhodne podle striktního ustanovení zákona, a tím je věc pro něho vyřízena; odvolání, je-li podáno, předloží pak již instanci vyšší.

³⁾ Potřeba této menší živnosti se jeví právě na venku, mimo velká města a je těchto živnostníků také velmi používáno.

II.

Živnost stavitelská, živnost zednického, kamenického a tesařského mistra, jakož i živnosti těch, kteří jsou oprávněni k provádění menších zednických, kamenických a tesařských prací, prohlášeny byly § 22., pol. 6., zák. č. 259/1924 Sb. z. a n. za živnosti koncesované, jež jsou podle § 239. téhož zákona udělovány župními úřady. Živnosti tyto náležejí dále mezi živnosti, k jejichž nastoupení se podle § 37. citovaného zákona vyžaduje vedle všeobecných náležitostí též spolehlivost vzhledem k příslušné živnosti a dále zvláštní způsobilost. O této se pak praví v odst. 2. § 37. citovaného zákona, že vládním nařízením bude stanoven průkaz způsobilosti a rozsah živnostenského oprávnění stavebních živností, uvedených v § 22., pol. 6. Je přirozeno, že i o tomto vládním nařízení platí omezení, o němž se mluví v 1. odst. § 37., že totiž vládní nařízení stanoví pouze to, co není již obsaženo v zákoně samotném.

V § 38. připouští se pak v odst. 2. osvobození od průkazu způsobilosti při koncesovaných živnostech, k jejichž nastoupení se vyžaduje zvláštní způsobilost a poukazuje se při tom na to, že má se pro toto osvobození použití analogických předpisů, obsažených pro řemeslné živnosti v § 18., vyjma jeho čtvrtý odstavce. Předpis tohoto odstavce o osvobození od průkazu způsobilosti však se nevztahuje na stavební živnosti (odst. 3. § 38.). A tu je právě ono dosti příkré ustanovení zákona, které těžce doléhá právě na žadatele o oprávnění k provozování menších zednických, kamenických a tesařských prací.

Mezi žadateli jsou často osoby, které po 20 až 30 ba i více roků pracovaly v dotyčné živnosti, které však se nikterak nestaraly o formality, spoléhajíce se při tom na poměry dřívější, formality, jež nyní jim scházejí a jež si těžko nyní mohou opatřit a které jsou od nich požadovány, poněvadž nový zákon vyžaduje jich jako formálních náležitostí k nastupování živnosti.

Dřívější poměry se přece jenom odchylovaly od poměrů v ostatních částech republiky a proto musíme se i těchto nyní alespoň letmo dotknouti.

III.

Postačí, jestliže poukážeme na některá zásadní ustanovení dřívějšího živnostenského zákona čl. XVII/1884.

Sem spadalo by předně ustanovení § 6. citovaného zákonného článku, dle něhož tomu, kdo nemůže se vykázati vysvědčením učebním, avšak dokončil 21. rok věku svého a dokáže, že nejméně po tři roky v továrně nebo v dílně zaměstnán byl v určité odborné práci, vydá se živnostenský list i k provozování takového řemesla, které je vázáno na průkaz způsobilosti. Z toho tedy je patrné, že předložení učebního vysvědčení nebylo nezbytným předpokladem k nastoupení živnosti, při čemž ovšem nezapomínáme toho, že mluví se tu o živnosti řemeslné, vázané

průkazem způsobilosti, kdežto živnost, o kterou nám jde, je živností koncesovanou.⁴⁾

Podle § 61. dalo se přijímání učenníků u živnostenského úřadu I. stolice písemnou smlouvou a podle § 67. vyhotoví živnostenský úřad učenníkovi po skončení učebního poměru vysvědčení. Tento úřad vedl také podle § 77. zvláštní rejstřík o učennících v jeho obvodu, v němž byla všechna potřebná data zaznamenána. Aby rejstříky tyto byly úplné, bylo zaměstnavatelům uloženo v § 79., aby do 6 měsíců po vyhlášení zákona svoje učenníky jakož i obsah učební smlouvy oznámili živnostenskému úřadu za účelem zápisu do rejstříku. Obdobné ustanovení měl § 110. o pomocnících.

Z těchto ustanovení je tedy patrné, že učenníkovi nebyla tu povinnost přímo ukládána, aby se staral o předpoklady nutné pro prokázání poměru učebního, nýbrž, že povinnost tato spočívá spíše na zaměstnavateli a na úřadech. Z toho dále by ovšem i plynulo — za předpokladu, že tyto rejstříky byly od úřadů správně vedeny — že bylo možno kdykoliv později a tedy i nyní zjistiti, zda, pokud a jak dlouho učební poměr trval. Při tom ovšem nezapomínáme nikterak ani na ustanovení § 127. zák. č. XVII/1884.⁵⁾

Pokud jde o pomocníky, tu bylo § 99. nařízeno, že každý pomocník musí míti pracovní knížku.⁶⁾ Z imperativu v § 101., zejména pak, pokud jde o literu b) tohoto paragrafu, plyne, že právě v důsledku vedení rejstříků o učennících byl právě úřad povinen po skončení učebního poměru pracovní knížku novému pomocníkovi vydati. Tento úřad vedl také seznam o vydaných pracovních knížkách (§ 102.).

Při nastoupení do práce byl to opět živnostník, který měl uloženo za povinnost převzít od pomocníka pracovní knížku a oznámiti nejpozději do 2 týdnů živnostenskému úřadu přijetí pomocníka, předložit mu současně tuto knížku. Ležela tu tedy povinnost na zaměstnavateli knížku požadovati a neučinil-li tak, nemohl ani úřad zjistiti, že dotýčný buď vůbec pracovní knížku nemá a že je potřebí mu ji vystaviti anebo, že jeho pomocnická doba po právu pokračuje. Měl by pak nevědomý pomocník trpěti za to, že zaměstnavatel povinnost svou nekonal, a tím nedostávalo se pomocníku formálních máležitostí požadovaných při nastoupení živnosti?

Stejně by tomu bylo pak, jestliže zaměstnavatel by nekonal svoji povinnost podle § 104. téhož zákona, a kdyby nad to pomoc-

⁴⁾ Je tu podobná analogie jako v novém živnostenském zákoně, kde formality, není-li jinak stanoveno, posuzují se i u koncesovaných živností podle § 15.

⁵⁾ K tomuto se ještě vrátíme později.

⁶⁾ Pracovní knížky pozbyly dnem účinnosti nového zákona platnosti, avšak připouštějí se jako průkaz o zaměstnání pomocnickém, odbytém před účinností nového zákona (§ 15. odst. 8.).

ník nevyslovil vůbec žádného přání, pokud jde o vystavení zvláštního vysvědčení ve smyslu dovětku tohoto paragrafu po případě ve smyslu § 108. Povinnost stíhající zaměstnavatele je patrna dále i v § 106., dle něhož měl zaměstnavatel uchovávat pracovní knížku u sebe tak dlouho, pokud byl pomocník u něho zaměstnán. Každá změna pracovního poměru pomocníkovy měla být živnostenským úřadem zaznamenána v pracovní knížce a i v rejstříku, který měly tyto úřady o všech v jejich obvodu se nacházejících pomocnících vésti. K tomu nutno ještě připojit ustanovení zmíněného již § 127., dle něhož živnostenská korporace vykonávala ve svém obvodu ohledně živnostníků a jejich pomocného personálu agendy svěřené zákonem živnostenským úřadům I. stolice.

Přiběheme-li tu ještě prováděcí předpis, vydaný na základě posledního odstavce § 10., dle něhož se k nastoupení živnosti pro menší práce zednické, kamenické a tesařské vyžadovala jako průkaz způsobilosti tříletá praxe, máme jasný obraz o tom, že nekonal-li zaměstnavatel, živnostenský úřad a živnostenská korporace svých povinností, že pomocníkovi skutečně nedostávalo se pak oněch formálních průkazů o absolvovaném poměru učebním a pomocnickém a kromě toho vidíme i to, že požadavek průkazu způsobilosti byl tak mírný, že postačovalo i pouhé dodatečné prokázání praxe po určitou dobu; a v tom případě, jestliže by zaměstnavatel svých povinností nezanedbával, avšak pomocník se o včasné vystavení příslušných průkazů nestaral, nebo průkazy tyto ztratil, mohlo být vždy opatřeno dodatečné potvrzení na základě zmíněných již rejstříků.

Byla-li tu pak praxe poněkud snad liberálnější, lze to vysvětliti ohledem na osoby pomocníků samých, kteří starali se hlavně o svou existenci, zákona však neznali a nehleděli proto na to, aby dobu praktického zaměstnání, kterou kde ztrávil, měli skutečně potvrzenou formálním způsobem zákona, zvláště když někteří z nich byli za často celá desetiletí zaměstnání u jednoho a téhož zaměstnavatele. Jestliže pak tento zemřel a oni v klidu pracovali dále u druhého, pak je pochopitelno, že by dnes, když by chtěli dosci koncese k provozování příslušné živnosti, těžko mohli dokladů o své praxi si ve smyslu zákona opatřovati a tím i striktnímu zákonnému předpisu vyhovět. (Dokončení.)

Unifikace směnečného práva. Ministerstvo pro sjednocení zákonů a organizace správy svolalo na den 29. m. m. konečnou poradu o osnově sjednoceného zákona směnečného. V této byly za předsednictví experta ministerstva unifikačního univ. prof. Dra Hory, za referentství doc. Dra Roučka, ministerského místotajemníka unifikačního ministerstva, a za účasti expertů pp. univ. prof. Dra Hermána-Otavského a prof. Dra Weniga a zástupců ministerstva spravedlnosti a obchodu projednány návrhy do té doby došlé z meziministerské činnosti připomínkové a z veřejné expertisy. Po projednání osnovy byla táž předložena ministerské radě, aby jako vládní návrh se stala předmětem ústavního projednávání v parlamentu.